

בדומה לפינת הסטטיסטיקאית של אוקטובר 2018, גם פינה זו דנה בחוקר שחלק ממאמריו (13) בוטלו, ושנאלץ להתפטר ממשרה יוקרתית באוניברסיטת קורנל.

בניגוד לפינה הקודמת, כאן לא מדובר על זיוף נתונים, אלא על שימוש שיטתי בשיטות לא כשרות לחקר מידע, שמכונה p -value hacking.

פרופ' בריאן וונסיק (Brian Wansink) נחשב לאורים ולתומים בנושא השפעת הסביבה, על החלטותינו בתזונה בריאה. בין המלצותיו: לא לבצע קניות מזון כשרעבים, להגיש מנות בצלחות קטנות יותר ולשווק חטיפים קטנים יותר בשווקים.

לאחרונה התגלה, כי חלק ממאמריו מבוססים על שיטות מחקר מסוג data-dredging (חפירה במידע). פרופ' וונסיק אף התגאה, ביכולתו להפוך מחקר נכשל להצלחה, באמצעות חפירה אינטנסיבית בנתונים. בשיטת עבודה זו, מנסים הרבה השערות על מאגר נתונים גדול, עד שמוצאים ממצא מובהק סטטיסטית, שאותו מפרסמים (כמובן - מבלי לציין את כל הניסיונות שכשלו). הבעיה בשיטה זו היא, שאם חופרים מספיק, תמיד ימצא משהו מובהק; אך כמעט תמיד, ממצא זה יהיה מקרי, ולא יחזור על עצמו באף מחקר המשך.

אין כל פסול בניצול מאגר מידע קיים, כדי לבנות השערות מעניינות, בתנאי שלא עוצרים שם. לאחר שמוצאים השערה מעניינת, חייבים לבנות מחקר חדש, שמיועד לבדיקתו, ורק את תוצאות מחקר זה מותר לפרסם. כל שיטת עבודה אחרת היא פסולה, וסביר להניח שתוצאותיה לא יעמדו במבחן הזמן.

בסיפור זה, טמונה מלת אזהרה לחוקרים. הרף המחקרי והסטטיסטי לפרסום עולה ורמת הסובלנות לשיטות מחקריות בעיתיות יורד.

לקריאה נוספת:

<https://www.vox.com/science-and-health/2018/9/19/17879102/brian-wansink-cornell-food-brand-lab-retractions-jama>
<https://www.buzzfeednews.com/article/stephaniemlee/brian-wansink-cornell-p-hacking#.eb5KqNrE7>

להשתמע בפינת הסטטיסטיקאית בדצמבר.

מסונף לבית הספר לרפואה ע"ש סאקלר, אוניברסיטת ת"א

פתח-תקווה 49100, טל: 972 3 9377377 | www.rmc.org.il | Petah Tikva, 49100 Israel, Tel: 972 3 9377377